

מדור בני"ש

זמורות

העלון לתלמידי ישיבת "כרם ביבנה" המשרתים בצה"ל

גיליון מס' **87**
התשיעי **אייר**

החודש בזמורות

הרב אלגזי שליט"א
תגיע שנת ה'תשע"א!

גדול שימושה יותר?
דניאל סגמן

רוצים לרסק קרח?
ל' עזי ישי

מהות השבת
ל' שקי כהן

...על ספירת העומר
like אלכסנדר ג'ר

העלון יוצא לאור ע"י
ישיבת כרם ביבנה
ד.ב. אבטח 79855
www.KBY.org.il

צוות זמורות:
פתח סבג, שמעון שוקרון,
יקיר מדר ודורון האם
אישו הקשר שלכם:
שאול אלעזר עגלר
052-810-90-44

חייליך היקרים,

יבזאת יבא אהרון אל הקדש וכי"י ורש"י במקום מביא: ואף זו לא בכל עת. כי אם ביום הכיפורים.

אמנם במדרש מובאת דעה נוספת שלא רק ביום הכיפורים, אלא בכל יום בשנה אם אהרון רצה, היה מביא פר בן בקר לחטאת ואיל לעולה כסדר האמור, והיה רשאי להיכנס לקודש הקודשים.

אך ההדגשה במדרש הג"ל שבזאת יבא אהרון – דווקא אהרון ולא בניו אחריו, כשיהיו כהנים גדולים. אמנם ברור שאהרון חשוב והוא אב שבט הכהנים, אך מדוע בניו אינם רשאים לעשות כן?

ראש הישיבה זצ"ל מביא באסופת מערכות חילוק בין תקופת המדבר לתקופת הכניסה לארץ. במדבר (אתם בלח כבד מכירים אותו היטב מכל שבועות השבט שלכם...) הייתה הנהגה אלוקית ברורה, עמוד אש, עמוד ענן, מן, שלו, מים אפילו הבגדים לא התבלו, שכר ועונש היו דברים מוחשיים. משה רבנו הביא תורה ברורה בלי שום ספק או מחלוקת.

לא כן בכניסה לארץ. מעתה נפסק המן, נשתכחו הלכות רבות. אם רוצים צריך לעבוד, להתאמץ, לחרוש, לזרוע לנטוע ולבנות. וגם התורה כבר לא בשמים – ורק בכח הפלפול היה אפשר לשחזר את מה שנשכח.

נתאוה הקב"ה לעשות לו זירה בתחתונים. הקב"ה רוצה שאנחנו נבנה עולם בעצמנו, בעולם הזה. אז במשך 40 שנה עברנו קורס להבין שהכל מאת הקב"ה, אבל אנחנו צריכים לעבוד ולגלות את בורא העולם בעבודה שלנו.

וייתכן לומר שזהו החילוק גם כאן. כל תקופת המדבר הגישה לקודש הקודשים הייתה אפשרית – בכבוד הראוי. אבל מהכניסה לארץ – אין זה מקומנו. המקום שלנו הוא בעולם הזה, העבודה, החומרי, לזכך אותו ולרומם אותו ואין לנו מה להיכנס לקודש הקודשים.

אמנם, כמובן שכל העבודה שלנו מקושרת לריבוננו של עולם ולכן פעם אחת בשנה, הכהן הגדול נכנס לקודש הקדשים כאמירה ברורה – בכל מה שאנו עוסקים – הכל לשם שמים!

**"אל תתעבר על ריב לא לך
כי לבסוף הם ישלימו ביניהם
ואתה תשאר בכעס"**

(אורחות חיים לרא"ש)

צנחנים	תותחנים	כפ"ר
<p>אדר התשס"ט</p> <p>3 שלמה בוז</p> <p>10 יגאל הנל</p> <p>1 עמיחי נחשוני</p> <p>7 נועם פרידמן</p> <p>איתי צוברי</p> <p>אב התשס"ט</p> <p>8 יוסף פורשטיין</p> <p>אדר התש"ע</p> <p>1 רונן אליצור</p> <p>1 חיים ארבל</p> <p>4 דניאל ברוקס</p> <p>4 יעקב סוקוליק</p> <p>רע סטלר</p> <p>אליה פרדס</p> <p>1 ישראל קלקר</p> <p>פלח"צ</p> <p>אדר התשס"ט</p> <p>18 בנימין פוריס</p> <p>תומכי לחימה ויוד</p> <p>אדר התשס"ט</p> <p>6 נריה אביטן</p> <p>יצחק גורן</p> <p>אב-אלול התשס"ט</p> <p>5 צחי כהן</p> <p>טבת התש"ע</p> <p>6 שמואל בקר</p> <p>אדר התש"ע</p> <p>3 אייל אלון</p> <p>איתמר בבאי</p> <p>3 דניאל בוחבוס</p> <p>אלעד ביבר</p> <p>רועי גרינברג</p> <p>ערן הברמן</p> <p>יוסי וידבסקי</p> <p>אלדד זהר</p> <p>אלחנן זינגר</p> <p>יוסף חלמיש</p> <p>נתן חמילבסקי</p> <p>4 אוריאל טהר</p> <p>נתנאל לוי (חובש קרבי)</p> <p>1 נאור סרי</p> <p>ליאור פרישמן</p> <p>3 תומר ריספולר</p> <p>3 יונתן שיפטן</p> <p>יוחאי שריקי</p>	<p>אדר התשס"ט</p> <p>20 הראל בר</p> <p>12 אלחנן גלבר</p> <p>4 מתן חזות</p> <p>3 אריאל פרידמן</p> <p>14 משה רובין</p> <p>2 מאיר שלוש</p> <p>אדר התש"ע</p> <p>עזרא כצמן</p> <p>יצחק אמסלם</p> <p>קובי סבאג</p> <p>אביתר פראגנ'י</p> <p>גלעד שוגר</p> <p>שריין</p> <p>אדר התשס"ט</p> <p>1 יוחנן בורשטיין</p> <p>אדר התש"ע</p> <p>אריה ברין</p> <p>1 רפאל מילאנו</p> <p>1 רותם נהיר</p> <p>1 דוד פרידמן</p> <p>1 ברוך שינזון</p> <p>רבנות צבאית</p> <p>אב התשס"ח</p> <p>8 נתן קוטלר (ביסל"ח)</p> <p>אדר התשס"ט</p> <p>12 נריה כהן (זיקים)</p> <p>20 יהושע אודרברג</p> <p>14 אסף איטח (גבעתי)</p> <p>21 בן ציון גליקרמן (נחל)</p> <p>21 בן-אלי גרוסמן (גולני)</p> <p>2 ערן הוליץ (בקעה)</p> <p>16 ניר זליכה (קריה)</p> <p>16 אליהו טוגנדהפט (חתם)</p> <p>125 נוי יצחק (חיל הים)</p> <p>7 יוסי משרקי (שגיא)</p> <p>9 יהודה נוימן (דוכיפת)</p> <p>16 יונתן פולבאור</p> <p>190 ברק קלנר (ח"א)</p> <p>10 אביתר רביב</p> <p>28 צוריאל שושן (חת"ם)</p> <p>15 יצחק שטרית (דרום)</p> <p>אב-אלול התשס"ט</p> <p>135 בן-ציון מן</p>	<p>אדר התשס"ט</p> <p>4 שחר כהן</p> <p>12 שחר עקיבא כהן</p> <p>2 ראובן אלטשולר</p> <p>1 אוריאל בוסי</p> <p>1 יונתן בלבן</p> <p>9 יאיר בן חיים</p> <p>4 רון הראל</p> <p>4 אלימלך ויטו</p> <p>12 מוריאל יפרח</p> <p>7 שניר נחמני</p> <p>15 יוסף סברי</p> <p>12 אוהד סלאב</p> <p>12 ישראל קוזניץ</p> <p>10 עקיבא קליינרמן</p> <p>17 דוד שטרית</p> <p>גבעתי</p> <p>אדר התש"ע</p> <p>1 כהן אוריאל</p> <p>2 הלל אלטשולר</p> <p>1 אביחי אלפסי</p> <p>2 אבי דל</p> <p>2 מנחם הומינר</p> <p>1 גבריאל הוניג</p> <p>1 מאיר היימן</p> <p>1 אביחי הרוש</p> <p>6 רועי ימיני</p> <p>10 אברהם נימוי</p> <p>1 מאיר עזרא</p> <p>1 ישראל פומרנץ</p> <p>1 אבי קלמנט'נובסקי</p> <p>3 שמואל שיפמילר</p> <p>מודיעין</p> <p>אדר התשס"ט</p> <p>אברהם איתן</p> <p>משה בן שמואל</p> <p>55 דוד נגאל</p> <p>טבת התש"ע</p> <p>4 דניאל קייקוב</p> <p>נח"ל חרדי</p> <p>אדר התשס"ט</p> <p>17 חיים ארנפלד</p> <p>אב התשס"ט</p> <p>50 יוחנן גוגנהיים</p>

המודגשים: אלו שביקרו החודש עדיין אחרון: י"ב אייר

לפרשת אמור

וְשִׁמְרֶתֶם מִצְוֹתַי וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם אֲנִי ה' (כב, לא)

"ושמרתם – ועשיתם", שני עניינים נאמרו כאן. אחד, העשייה הפרטית שאתם תעשו את המצוות. והשני, שתשמרו ותשגיחו על אחרים שגם הם יעשו. שכן הלשון "שמירה" נופל על שמירת הדבר, ולא על העשייה העצמית. כמו "שומר פיקדון", שצריך לשמור על הדבר מפני גניבה ואבידה. זהו שנאמר "ושמרתם", שתשמרו על אחרים.

זהו הפשט הפשוט גם בפסוק "וְשִׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" (שמות ל"א, טו), לשון "שמירה", להשגיח על הדבר, שקדושת השבת תשמר גם ע"י אחרים. כי זו חובתינו להשפיע על אחרים שגם הם יעשו, וגם הם ילמדו.

(כ"ב א' 28b) *מנחם מן ע"ה*

לפרשת בהר

אֵל תִּקַּח מֵאֵתוֹ נִשְׁפָּךְ וְתִרְבִּית (כה, לו)

במסכת בבא מציעא הגמרא מוכיחה את המלווי בריבית, אשר מתוך עיוורון ואיבוד חושים, אינם מבחינים כי בעצם מעשה ההלוואה הם "מביאים עדים ולבלר וקולמוס ודיו וכתבים וחומטים פלוגי זה כפר באלוקי ישראל". נשאל פעם **החזון איש**, מפני מה שונה הוא עבריון זה מכל חוטא אחר, שכינוהו חז"ל "כופר באלוקי ישראל"?

והשיב, שחז"ל אומרים כי מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד ראש השנה. המלווה בריבית מעשיו מעידים בו כי לדעתו אי אפשר שקצבת מזונו תגיע אליו שלא בדרכים עקלקלות, ולא עוד אלא שקם ואישר זו בכתובה וחתימה. זו היא כפירה באלוקי ישראל.

ניתן להסביר באופן נוסף את החומרה הגדולה שיחסו חז"ל לאיסור ריבית. מצווה היא מן התורה להלוות כסף לעני. מצווה זו ככל מצוות התורה צריכה שתהא לשם שמים בלבד, ואילו הריבית היא ניסיון להרוויח מהמצווה רווח אישי. ברגע שהופך האדם מצווה טהורה וזכה למטרה ועניין אישי גרידא, זהו העוול החמור ביותר. *כי מי חייב חטאת* 4

לפרשת בחקותי

אִם בְּחֻקַּי תֵּלְכוּ (כו, ג)

שְׁתַּחֲוּ עֲמִלִים בְּתוֹכָהּ (תורת כהנים)

ידוע מאמר חז"ל "אֲדָם לְעֵמֶל יוֹלֵךְ – לעמל תורה" (סנהדרין צ"ט). אמר בזה הגר"ח **סולובייצ'יק**, בדרך הלצה: עובר במעי אימו, לומד עמו מלאך את כל התורה, ולא חסר לו מאומה. רק עמלות בתורה היא שחסרה. לכך יוצא הוא לאוויר העולם, כדי שתהיה לו גם עמלות. זהו שנאמר "אדם לעמל יולד".

(מלוכת מתוך הספר "פנינים משולחן גבוה")

גאולת

הרב בן ציון אלגזי שליט"א

חצי הלילה

חודש אייר, חודש זיו, הוא חודש אורה וברכה מצד אחד ומצד שני רובו של החודש עובר עלינו באבלות של שניים עשר אלף זוגי תלמידים של רבי עקיבא שמתו במגפה נוראה על פני כל ארץ ישראל במיתה משונה, מיתת אסכרה, כדי להודיע מקצה הארץ ועד קצה, שבעטיו של חטא נוראי מתו. והחטא – שלא נהגו כבוד זה בזה.

כמובן שהשאלה הנשאלת האם די בחטא זה ליצור כעין מיתת "כרת" לכל תלמידי רבי עקיבא ודווקא בימים נשגבים אלה שבין פסח לעצרת?

חודש אייר אף זכה שבימיו נקבעו ע"י חכמי הדור שבתקופת קום המדינה ובימי שחרור ירושלים ימי הלל והודאה על גאולתינו ופדות נפשנו שזכינו להיות ריבוניים בארצנו וזכינו לתחילת הראיה לשוב ה' בציון. והלא דבר הוא למה דווקא בימים האלו זכינו לניסים האלה?

מהתבוננות בגאולת מצרים נמצינו למדים שהגאולה באה דווקא בחצי הלילה שנאמר "וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וְה' הִפֵּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" והשאלה היא מדוע דווקא גאולת חצי הלילה אע"פ שעצם יציאתם מצרים הייתה בעיצומו של יום שנאמר "וַיְהִי בַעֲצָם הַיּוֹם הָזֶה הוֹצֵאתָ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל צְבָאתָם" איזו בחינה יש לחצי הלילה דווקא?

מדברי המדרש בשמות עולה שחצי הלילה יסודו ושורשו כבר אצל אברהם אבינו.

וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וְה' הִפֵּה כָל בְּכוֹר, לפיכך מקים דָּבָר עֲבָדוֹ וַעֲצַת מְלֹאכָיו וְשָׁלִים (ושעיה מ"ד, כו), שעשה עצה עם אברהם בשביל הדבר הזה. אימתי? כשבאו המלכים ורדף אותם אמר לו הקב"ה דיך עד חצי הלילה בוא נחלק הלילה אני ואתה, שנאמר וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה (בראשית י"ד, טו). כיון שהגיע השעה, שלמה העצה היו – וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה, לכך כתיב וַעֲצַת מְלֹאכָיו וְשָׁלִים. (שמות רבה י"ח)

וב"פנים יפות" ביאר את מהלך גאולת חצי הלילה:

יש לפרש על דרך שאמרו במכילתא: וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה – מי חילקו? יוצרו חילקו. נראה פירשו ע"ד מ"ש בפסוק וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לַיְלָה במדרש אגדה שנחלק הלילה חצי לאברהם אבינו ע"ה וחציו לבניו וידוע שחצי הלילה הראשונה נקרא ליל ומחצות נקרא לילה (זהר תרומה קלא א) והיינו דאמר כי מימי אברהם כבר היה ליל שימורים עד חצי הלילה שהניח להוציאם ממצרים, ואח"כ אמר כי חצי הלילה אחרונה שמורים לדורות, כמו שהיה גילוי שכינה בעת היציאה כן הוא תוספת הארה בכל שנה לדורות.

יש לפרש עוד כי באמת כל הפעולות שנעשו באורות העליונים היו בחצי הלילה הראשונה כמבואר בכוונות (סידור האר"י שער חג המצות) ולכך נצטוו לעשות כל המצוות בחצי הלילה הראשונה כמ"ש בזהר (חקת קפד א) בעובדא דלתתא אתערותא לעילא, אבל ההשפעה מלמעלה למטה הוא בחצי אחרונה, והיינו

גדול שימושה?

בכמה מקומות הפליגו רבותינו במעלת שימוש חכמים, ואף רוממוה מעל הלימוד עצמו: "גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה" (ברכות ז:). לא זו בלבד, אלא שכינו אדם שקרא ושנה אך לא שימש תלמידי חכמים בתואר המפוקפק 'רשע ערום' (סוטה כא:). לא זו בלבד, אלא שתלו את מקור הפיצול בחוסר שימוש תלמידי חכמים: "משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן - רבו מחלוקות בישראל, ונעשית תורה כשתי תורות" (סנהדרין פח:). לא נתקררה דעתם עד שקבעו נחרצות: "אפילו קרא ושנה ולא שמש תלמידי חכמים - הרי זה עם הארץ" (ברכות מז:).

מטרת שימוש הרב היא **לדעת לפסוק הלכה**. מטרה זו מתבצעת בג' דרכים (כך שמעתי מאבי מורי שליט"א)

א. הרב מלמדו את טעמי ההלכה, ועל ידי כך התלמיד יכול לדמות מילתא למילתא ולפסוק הלכה. (כך משמע מרש"י ברכות מז: ד"ה שלא שימש, ועיין מאירי ברכות ז:). "שימוש תלמידי חכמים הוא שורש ומקור ללימוד התורה על **בוריה**" (מהרש"א בח"א סנהדרין פח:).

ב. ע"י צפייה בדרכיו לומד כל מיני הלכות והנהגות למעשה - "תניא, אמר רבי עקיבא: פעם אחת נכנסתי אחר רבי יהושע לבית הכסא, ולמדתי ממנו שלשה דברים..." (ברכות סב:). ולכן, אומר המהרש"א, שימוש גדול מלימוד, כי על ידו מסיק הלכה למעשה.

ג. ע"י שימוש פיוז של הרב - "כל מלאכות שהעבד עושה לרבו, תלמיד עושה לרבו" (כתובות צו). הוא נכנע מפניו ("יכאשר תמצא ידו נביא דורו או מורה צדק או קורא אל הדרך הטובה, יכנע לו וישלם לפניו, כמו שאמרו רז"ל: גדול שמושה יותר מלימודה" - חובת הלבבות ו', ב), ועל ידי הכניעה הוא מבין טוב יותר את דברי רבו (הקדמת הגרש"ש לשערי יושר).

אמנם, בימינו אשר נתרבו הספרים המבארים טעמי ההלכה באורך וברוחב, הצורך בשימוש חכמים **נראה** כמיותר; כי הרי "**רבותינו הם הם הספרים**" (ש"ת שבות יעקב ח"ב סימן ס"ד. ועיין ש"ת שמש וצדקה חו"ד סימן ל"ז שהמורה הלכה בלי לעיין בספרים דינו כמורה הלכה במקום רבו). ובאמת, עינינו הרואות שבדורנו כמעט ואין שימוש חכמים במובנו המקורי, והמושג 'רב מובהק' הולך ונעלם. וכבר הרשב"א (ברכות מז: ד"ה הא) כתב בשם רב האי גאון "דהשתא רבנן לא זהירי בה בהא מילתא וקא מקילי בה". ועיין בשו"ת מהר"ם פרובינצאלו (סימן ו') שחילק בין לימוד בע"פ ש"היו התלמידים צריכים לרבותיהם מרי חטייאה מרי דשמעתתא לעולם", לבין אנו הלומדים מתוך הספר "שאין הרב מעתיק להם משלו כלום אלא שמשביר להם דברי הספר הסתומים להם בתחילת עניינם **והספר לפי כן - הוא בעל הקבלה**".

אך דומה, שישנה תועלת מרובה בשימוש חכמים דווקא בדורנו אנו. חז"ל קבעו וכתובות צו: "המונע תלמידו מלשמשו פורק ממנו יראת שמים". וכאן הבן שואל, מה בין שימוש הרב ליראת שמים? למה חוסר שימוש חכמים מוביל לפריקת יראת שמים?

דכתיב ליל שפמרים הוא לה' (שמות י"ב, מב) שבחצי הלילה ראשונה, מעבודת המצות דלתתא נתעורר הארה למעלה ובאה הארה אח"כ למטה להוציאם, והיינו דאמרו חז"ל (ברכות ד:). גאולה מאורתא הוי, דהיינו שפעולת הגאולה הייתה בחצי הלילה הראשונה.

וזה מהלכנו בימים אלו מבין פסח לעצרת שבו אנו יוזמים את מהלך ההתעלות לקראת מתן תורה.

ואף אתם התלמידים הנפלאים המשרתים בצבא במסירות קדושה ובהתעלות מתוך מהלך של הגנה על כלל ישראל הרגשת השליחות והאחריות מהווים אתם חיבור לאברהם אבינו שהשליך עצמו מנגד בחצי הלילה להציל את בן אחיו לוט והקב"ה הבטיח לו להמשיך את גאולתם של ישראל בחצי הלילה השני. אשריכם! שנזכה לראות את האור המגיע בתהליכי הגאולה עין בעין בשוב ה' ציון.

ומנלן דעברין זכר למקדש דאמר קרא כי אעלה
ארכה לך ומבכותך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו
לך ציון היא דרש אין לה - מכלל דבעי דרישה.

(סוכה מא.)

הנה איכא מצווה לזכור את ירושלים כמ"ש בספר חרדים פרק ל"ה במ"ע מדברי קבלה שנאמר "אם אשכח ירושלים תשכח ימיני". ושם בפרק ל"ח במצוות עשה מדברי קבלה התלויות בפה ובקנה. כתב לספוד על חורבן המקדש וגלות השכינה שנאמר "אם אשכח ירושלים" - מן הלב, "תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי" - בפה.

ומבואר שמהפסוק של אם אשכח שמענין דין זכירה כללי (ומלבד זה גם זכירה בפה) ויל"ע דלכאורה גם זכר למקדש היה ראוי להכלל בזכירה זו.

אך בגמ' כאן חזינו דאיכא דין נפרד של דרישת ציון, והך תקנה של זכר למקדש היא מדין דרישת ציון. וצריך ביאר במה חלוק דין דרישה מדין זכירה הנלמד מאם אשכח, ואמאי לא סגי בדין זכירה דאם אשכח כמקור לתקנת זכר למקדש?

ונראה דבדין דרישה התחדש דלא סגי בזכירה אלא בעי לעשות מעשים של דרישה, וזהו דעבדין זכר למקדש, והיינו שצריך לעשות זכר וכגון הכא שלולב ניטל שבעה זכר למקדש. וזה אי אפשר למילף מאם אשכח דהא הוא דין זכירה בלב ובפה בלבד. וא"כ גדר התקנה שנאמרה בזכר למקדש אינה זכירה בלבד אלא מעשה דווקא שתוכנו הוא זכירה, אבל עצם דינו הוא דרישה שהוא יותר מזכירה.

(מתוך הספר בשעריך ירושלים)

מהות השבת

ר' יהושע כהן
שיעור ז'

הציווי על שמירת השבת נכתב בעשרת הדברות, ושם גם נכתב הטעם לציווי זה.

פרשת יתרו: "זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ ... כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ..." (שמות כ', ח-יא). הרי שטעם השמירה הוא זכר למעשה בראשית.

ובפרשת ואתחנן: "שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ ... וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם..." (דברים ה', יב-טו). מכאן רואים שטעם השבת הוא זכר ליציאת מצרים.

השבת כזכר למעשה בראשית זה מובן, אך כיצד מתקשרת יציאת מצרים?

נאמרו בזה מס' תירוצים:

א. רש"י – השבת היא זכר למעשה בראשית. והחיוב לעם ישראל לשמור את השבת, הוא בגלל שהקב"ה הוציאנו ממצרים. ועל מנת שנשמור מצוותיו הוציאנו משם.

אך קשה: מדוע דווקא במצוות השבת הוזכרה יציאת מצרים, ולא בשאר המצוות?

ב. רמב"ם וה"חינוך – לשבת ב' טעמים: זכר למעשה בראשית וזכר ליציאת מצרים. שבמצרים היינו עבדים ללא מנוחה, ועתה, במנוחתנו בשבת, נזכור את חסדי ה' שהוציאנו מעבדות לחירות.

וכבר הקשה הרמב"ן על דבריהם, שאין כאן כל זכר ליציאת מצרים. בשבתנו ממלאכה בשבת לכך זכר.

ג. אפשר גם לומר בפשט הפסוקים, שהתורה נותנת טעם לשביתת העבדים. שאנו מצוים שהעבדים ינוחו בשבת – "לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ כָּמוֹךָ". ונזכור שגם אנו היינו עבדים, והקב"ה דאג לנו, ולכן נדאג אף אנו לעבדים שלנו. ובה סיימה התורה "עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת".

אולם גם זה קצת קשה: וכי זו היא מטרת השבת – מנוחת העבדים?

ועוד – מדוע נכתב טעם זה בפרשת ואתחנן ולא בפרשת יתרו?

נססה בעז"ה להבין את מהות ציווי השבת.

בבריאת העולם נכתב – "וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה". וידועה השאלה: לכאורה משמע שנגמרה המלאכה בשבת עצמה, ונעשתה מלאכה בשבת?

מתרץ רש"י, שהקב"ה יודע עתיו ורגעיו, והרואה חושב שנגמרה המלאכה בשבת.

מתרץ רש"י תירוץ נוסף: בשבת נבראה המנוחה. נמצא – שאף בשבת נברא משהו!

ה"בית הלוי" מרחיב את הדברים, וכותב שבששת הימים נברא כל יום דבר חדש, שלא היה קודם. אולם לאחר הבריאה יש צורך שהעולם ימשיך להתקיים.

דלולא רצון ה' בהמשך קניין העולם לאחר בריאתו – העולם היה נחרב מידי!

לאחר בריאתו, הקב"ה מקיים את העולם כל הזמן. וכמו שאנו אומרים בתפילה – "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית".

ודבר זה, של קיום העולם לאחר בריאתו, נתחדש ביום השבת. שלאחר שנברא העולם בשישה ימים, הגיע יום שבת, והעולם המשיך להתקיים.

וזו היא כוונת הפסוק "וַיְכַל אֱלֹהִים...". שרק ביום שבת כילה ה' את מלאכתו, שנסתיימה מלאכת העולם והחל קיומו. ולכן שייך לכתוב שהמלאכה הסתיימה בשבת. שאף שלא נברא דבר שלא היה קודם – מכל מקום נתחדש העניין של קיום העולם לאחר בריאתו, שנמשך עד היום.

מעתה, מתחדש לנו שיש בשבת שני עניינים:

א. הקב"ה ברא את העולם שישה ימים, ושבת ביום השביעי ממלאכה חדשה.

ב. חידוש וקניין העולם כל רגע ורגע.

לכן התורה מצווה אותנו בפרשת יתרו לשמור את השבת, זכר למעשה בראשית.

שנדע ונזכור שהקב"ה ברא את העולם, והוא מחדש אותו בכל רגע ורגע ומשגיח עליו, וברצונו משנה את סדריו. וזהו הטעם לשמירת השבת – לזכור ב' עניינים אלו.

ובפרשת ואתחנן מזכירה התורה את יציאת מצרים, שאם יעלה בליבנו ח"ו ספק על חידוש העולם, והשגחת ה' עליו שלמדנו ממעשה בראשית – נזכור את יציאת מצרים, ששם ראו כולם את השגחת ה' בעולם, ושכל עניינה היא להראות דבר זה 'וע' רמב"ן דברים ה', טו).

יוצא שעיקר השבת כנגד מעשה בראשית, ומה שנלמד משם וזכר ליציאת מצרים – זה לחזק את מה שלמדנו ממעשה בראשית.

על פי זה מובן שינוי הלשון. שבפרשת יתרו כתוב – "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים", ששם זו סיבת השבת. ובפרשת ואתחנן נכתב – "וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד...". שזה רק חיזוק לשבת בראשית, על השגחת ה' בעולם.

ואולי נוכל להבין מדוע הלכות שבת הוקשו למלאכות המשכן ושלמדו מהם. שידוע, שתכלית המשכן היא השכנת ה' בישראל, שידעו שמשגיח עליהם – דבר הנלמד מיום השבת. יה"ר שנוכח לשמור שבתות הרבה מתוך שמחה ואמונה!

המשך מעמ' 5: גדול שימושה? דניאל סגרון

גדולי החסידות צווחו ככרוכיאל על ניתוק לימוד התורה מנותנה; על לימוד אינטלקטואלי קר ושכלתני; ועל למדנים שחכמתם מרובה ממעשיהם. בימינו, שאפשר להגיע לכל חלקי התורה בלחיצת מקש, הסכנה שהלימוד יהפך למשהו קר ומנותק מנותן התורה, מתעצמת שבעתיים. אין זה מקרה, שבאוניברסיטה אין מושג של שימוש חכמים.

לכן, דווקא היום שכביכול לא צריכים את הרב; דווקא היום, צריכים אותו הכי הרבה. ללמוד ממנו, לשמש אותו, להתחבר דרכו למסורת תורה שבעל פה, ולהפנים שתורתנו לא כשאר חוכמות היא. רק על תורתנו נאמר 'אם אין יראה אין חכמה'.

'גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה'!

הלכות שבת ריסוק קרח

עיון בהלכות שבת
ר' ניר ישי

הקיץ בפתח, ומכוננת הקרח עובדות במרוצה, על מנת להפיג את החום הגדול, יש לשאול ולברר כמה עניינים לגבי שבת:

- ◆ האם מותר להניח קוביות קרח בתוך משקה ולערבב על מנת שיפשיר?
- ◆ האם מותר להניח בקבוק שבתוכו נוזל קפוא מול השמש, על מנת שיפשיר?
- ◆ האם מותר להכות על שקית שבתוכה קרחון, על מנת לשבור הקרח ולהפשיר?

הגמ' בשבת נא: מביאה ברייתא-

אין מרסקין לא את השלג ולא את הברד בשביל שיוזבו מימיו אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש

הראשונים- נחלקו כיצד לבאר ברייתא זו

שיטת רש"י וסיעתו- הדבר דומה למלאכה, שבורא מים הללו.

שיטת ספר התרומה- האיסור הוא משום נולד (מוקצה), וכתב הרמ"א שנוון לחוש לשיטתו.

נפק"מ- בין רש"י וספר התרומה- מה דין קרח שנפשר בשמש- כיון שלא עושה מעשה לא דמי למלאכה אך מצד מוקצה, אסור.

המשנ"ב (ש"ח, קז) כתב שבדיעבד אם עבר והפשיר אף להרמ"א יש להקל שלא כסה"ת. אמנם אם המשקה שזב נבלע מיד בתוך האוכל או משקה אחר, אף לכה"ת מותר דלא ניכר מה שנולד.

לפי המקורות הנ"ל ניתן להסיק:

א. מותר ליתן קרח לתוך משקה אחר על מנת לצננו, מפני שהקרח נמס מאליו ונבלע בתוך משקה אחר מיד.

אמנם אסור לרסק הקרח ביד או ע"י כלי, אף שנבלע למשקה, מפני שנחשב כמרסק ביד ודמי למלאכה. ולכן אסור לערבב הקרח שבתוך הכוס ע"י כלי וכן לרסק קרחון שבתוך שקית על מנת שיוזבו מימיו.

ב. לפי השו"ע מותר ליתן קרח מול השמש או מול מקור חום (שלא יגיע ליד סולדת בו) דלא חיישינן לדעת בעל התרומה, והרמ"א כתב דנכון לחוש להחמיר אם לא במקום הצורך.

ולכן **לרמ"א** לא יניח קרחון, אף בטמפ' החדר ע"מ שיפשיר אא"כ הוא מקום הצורך כגון חלב לתינוק וכדומה.

ולשו"ע יש להקל לכתחילה.

ימי ספירת העומר השילוב הראוי

שאלו אלעזר שנלר
שעור ב'
אי הקשר לכאן!

אנו נמצאים עתה בעיצומם של ימי ספירת העומר, הימים שבין חג הפסח לחג השבועות. במשך למעלה מאלף וארבע מאות שנה (ומתן תורה בשנת 2448 עד לראשית תקופת התנאים בשנת 3900 בערך) - היו ימים אלה ימי שמחה 'כחולו של מועד' (רמב"ן ויקרא כ"ג, לו), אולם מאז ימי רבי עקיבא ועד ימינו, קרוב לאלף ותשע מאות שנה, נוהגים אנו בימים אלו כמה וכמה ממנהגי האבלות (כמפורט בשו"ע או"ח סי' תצ"ג). בגמרא ביבמות (סב:) מובאת הסיבה למהפך זה:

אמרו: שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מִגְבַת עד אנטיפריס, וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה, והיה העולם שמם, עד שבא ר"ע אצל רבותינו שבררום ושנאה להם - ר"מ ור' יהודה ור' יוסי ורבי שמעון ורבי אלעזר בן שמעון, והם הם העמידו תורה אותה שעה. תנא: כולם מתו מפסח ועד עצרת.

כמה קושיות מתעוררות מקריאת דברי הגמרא: ראשית, מהי הלשון המזוהה 'שנים עשר אלף זוגים' - וכי לא יכלה הגמרא לומר 'עשרים וארבעה אלף תלמידים', מדוע למנות כזווגות? ועוד - מדוע חשוב כל כך לדעת את הזמן בו נפטרו? ובפרט - שהלא יודעים אנו שלא 'מפסח ועד עצרת' מתו, אלא עד ל"ג בעומר בלבד, כדברי המאירי שם - "הוזכר כאן שכלם מתו מפסח ועד עצרת. וקבלה ביד הגאונים שביום ל"ג בעומר פסקה המיתה" (וכן מובא גם במדרש), ואם כן יש לתמוה מה טעם כתבה הגמרא שמתו עד עצרת?

ושמעתי מאבי מורי ששמע משמו של **הרב אונטרמן זצ"ל** מהלך נפלא על דרך הדרוש על גמרא זו:

הרי ידוע שאישיותו של רבי עקיבא, שתי פנים היו לה: מחד גיסא היה רבי עקיבא מגדולי התנאים, שכל התורה שבעל פה שבידינו - הכל ממנו, וכל המשניות הברייתות - כולן של תלמידיו (וכדברי רש"י בחולין לב: "ינוקמה למתניתין כר"ע - דהא סתמתא הוא ורובא דסתמי אליבא דר"ע, דסתם משנה רבי מאיר וסתם ספרא רבי יהודה וכולהו אליבא דרבי עקיבא").

א"כ היה רבי עקיבא גאון עצום בתורה, ועסק בה בהתמדה בל תתואר (וכמו שלמדנו בזמן קיץ שעבר בגדרים ודף ג) וכן השנה בכתובות (דף סב) דכ"ד שנים לא נכנס לביתו כלל).

אך מצד שני, כתב הרמב"ם (הל' מלכים פי"א ה"ג) שהיה רבי עקיבא נושא כליו של 'בן כוזיבא המלך' (הוא בר כוכבא), דהיינו שהיה רבי עקיבא מראשי המעוררים לצאת למרד ברומאים לשחרר את ישראל ממשעבדיו ומן היוצאים בראש!

מה המצב!?

★ שלום! ★ איך היה בין הזמנים? ★ אה, כרגיל ★ אשריכם! ★ הזמן נפתח בר"ח אייר
★ ראש הישיבה מסר שיעור על הבעול כותית ודין רודף ★ מוזמנים לצפות בשיעור באתר
הישיבה ★ ביום הזיכרון וביום העצמאות באתם בהמוניכם לישיבה ★ ומי שלא יצא הביתה
ונשאר בצבא ★ זכה ליישם ממש בגופו את העצמאות שלנו!!! ★ בליל העצמאות ראש
הישיבה דיבר על ההשקפה של הציונות הדתית – שהיא אינה פשרה בין הדת והלאום אלא
האידיאל הגדול ★ בערב היתה הרצאה (שעתיים!) על הרב הרצוג זצ"ל ופועלו ★ ולמחרת
– הישיבה יצאה לטיול לקבר רחל ולנחל תקוע ומערת חריטון ★ חדש בישיבה ★ בקרוב
הפנימיה החמה תהיה ★ שרתון ★ בכל חדר הישיבה מתקניה שרותים ומקלחת ★ בתודה
ענקית ליעקב יוסקוביץ' ★ ונעבור אליכם ★ הכפירים ממשיכים בטלמון ★ מסתמן שעד
סוף השירות ★ שהם בקושי מצליחים לראות מעבר לערימות הכלים... ★ התוחחנים
הותיקים חזרו לשיבטה ★ והם מתאמנים בעיקר בלילה בגלל עומסי החום ★ מקנאים? ★
אחרי שבועות הם אמורים לצאת לנפש גדודי ואחרי רגילה לעלות לרמת הגולן ★ זה הזמן
האחרון שאתם בצבא ★ אז תקחו נשימה עמוקה ותהנו מכל רגע ★ ונעבור לצעירים ★
ברוך ה', נשמע שאתם נהנים ★ הצנחנים והגבעתי מרגישים בקייטנה ★ התוחחנים מבליים
בלילות לבנים ושבועות של שטח ★ כן, הם סגרו גם ביום העצמאות ★ תודה בשם עם
ישראל... ★ השריון עדיין "משחקים בצעצועים" ★ כמה מתאים לרוחם להגיד ★ ובקרוב
עוברים לדבר האמיתי ★ הרב ריבלין יחד עם נתנאל קיזמן וצוריאל קקון ביקרו אצל לוחמי
תומכי הלחימה שלנו ★ בניצוחו של נריה כהן ★ בקרוב ביקורים בשיבטה ובקציעות ★ הייה
מוכן ★ הישיבה עוברת לכוננות ספיגה עקב גל החתונות המתקרב ★ שירבו רק שמחות
בישראל ★ ונזכה לגאולה שלימה בקרוב! ★ מתגעגעים....

השאלה החדשית

אָמַר אֱלֹהִים הַבְּהִימִים בְּנֵי אֲחֵרֵן וְאֶמְרַת אֱלֹהִים לְנֶפֶשׁ לֹא יִמָּא בְּעַמּוּי (כא, א)

התוספות (ב"מ קיד: ד"ה אמר ליה) הקשו: כיצד החיה אליהו את בנה של האלמנה והלא
אליהו היה כהן ולכהן אסור להיטמא למת? ותירצו היה ברור לאליהו שהוא יצליח
להחיותו, לכן היה מותר לו משום פיקוח נפש.

וקשה: וכי להחיות מתים מחשב פיקוח נפש, הלא פיקוח נפש לא שייך אלא באדם חי
שעומד למות שאם לא יצליחו יעברו על הלאו של "לא תעמוד על דם רעך"?

ועוד: גם אם נניח שהדבר נחשב לפיקוח נפש, מכל מקום צריך עיון מדוע נזקקו
התוספות לומר "שהיה לו ברור שיחיהו" והלא גם ספק פיקוח נפש דוחה את האיסור
להיטמא למת?

(מתוך הספר מרפסין איגרי)

ענק שבענקים כרבי עקיבא יכול היה לפעול בשני תחומים אלו בשלמות ובהיקף
שכזה, אך לא כל אחד כן. 'שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו' – לא 24,000, אלא
12,000 זוגות, אלו כנגד אלו, שכן לא השכילו תלמידיו לתפוס את שני הצדדים האלה
גם יחד. הללו אומרים – מה לנו ולמלחמה? מה לנו לצאת בצבא? עלינו מוטל אך ורק
לשבת בבית ה' ולהגות בתורתו הקדושה בחשק והתמדה ולקיים בעצמנו 'ובתורתו יהגה
יומם ולילה', ו-ה' הוא הטוב בעיניו יעשה!'. ושכנגדם טוענים – לא ולא: לא שייך
עתה לשבת ולהתנדנד מעל הסטנדר כשעם ישראל נאנק תחת המשעבד הרומאי
האכזר! יש לסגור את הספרים, להניח את הסטנדרים, לנעול את בתי המדרש ולצאת
להלחם בעד ה' ובעד עמו!

לא הצליח אף אחד משני הצדדים להבין ולהכיל את השילוב של שני הדברים, דזה
וזה רצונו הם, ו"הא בלא הא לא סגי".

ועתה יובנו דברי הגמרא – פסח ועצרת אינם ציוני זמן, אלא **תיאור הסיבה**
למחלוקתם ולמיתתם – שכן פסח – הינו 'חג החירות', היום שבו יצאנו מהשעבוד הפיזי
של מצרים להיות לעם של בני חורין, ואלו עצרת הרי הוא 'חג מתן תורה' – זמן מתן
תורתנו הקדושה. בין שתי קצוות אלו 'פסח' ו-'עצרת' נפטרו כל אותם 'הזוגים'
שבתלמידי רבי עקיבא, שלא הבינו אל נכון את השילוב האמיתי בין הדברים ולא
נהגו כבוד זה לזה.

ובהשלכה ישירה לימינו – גם היום אנו שומעים דעות קיצוניות: כאלו הסוברים
שאיננו צריכים להחזיק בצבא כלל, אלא לשמוט את החרב שניתנה לעשוי ולשבת
ללמוד בלבד, ולהשאיר להקב"ה את כל השאר. ומאידך – כאלו המבקשים לשים את
ערך החירות הפיזית – האישית או הלאומית – כערך הבלעדי והיחיד, ולערטל חירות
וחיים אלו מתוכן.

אשריכם, תלמידי הישיבה הקדושה כרם ביבנה, חיילי צבא ההגנה לישראל, שאתם
זוכים לשלב נאמנה בין שני ערכים חשובים אלו, ולשרת את ה' ואת עם ישראל – הן
בלימוד תורה בהתמדה וביגיעה בישיבה, והן בשירות מסור ומירבי על אף כל קשייו
בצבא ההגנה לישראל, מתוך אמונה ושמחה. (וכמובן שגם בזמן שירותכם בצה"ל לא פסיק פומיכו
מגירסא' – הן בצבא עצמו וכמו שדווח גם בזמורות שעבר) והן בביקורכם בישיבה שלבטח ייעשו תכופים יותר
ויותר).

אני שמח וגאה בזכות שהוענקה לי לעמוד לשירותכם, ומקווה שיעבור עליכם השירות
בצה"ל בצורה הטובה ביותר, מכל הבחינות כולם.

ויהי רצון שנצליח, ובמיוחד בימים אלו, להפנים את המסר הכפול מסיפור תלמידי רבי
עקיבא; האחד – להשקיע את כל כולנו בלימוד התורה הקדושה ובמסירות למען עם
ישראל בכלל וכל יהודי ויהודי בפרט (וכל אחד לפי מה שהוא ולפי היכן שהוא), והשני – להרבות
אהבה ואחווה בלי סייג כלפי כל יהודי ויהודי באשר הוא.

בתקווה לגאולה השלימה בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, ושיחזרו ימים קדושים
אלו להיות ימי ששון ושמחה.